

Dansk historisk Fællesforening

Efter sammenslutningernes repræsentantmøder samledes de 200 deltagere til åbningsmøde fredag den 31. august om aftenen i Bangs Have. Professor, dr. phil. Kristof Glamann introducerede årsmødets fælles emne: industrialismen i Danmark i sidste halvdel af 1800-tallet med et foredrag om Studiet af industrialismen i Danmark. Han gav en oversigt over det hidtidige arbejde, gjorde rede for de problemstillinger, som international forskning, især engelsk, havde rejst, og orienterede til slut om det forskningsprojekt, betitlet »Industrialismens bygninger og boliger«, som Statens humanistiske Forskningsråd forberedte. Foredraget hilstes med varmt bifald. Som afslutning på aftenen havde Lolland-Falsters Stiftsmuseum indbudt til reception i stiftsmuseets bygning i Jernbanegade med øl og håndmadder på borde pyntet med sukkerroer. Lørdag formiddag var afsat til sammenslutningernes møder, og kl. 12 tog næsten samtlige deltagere på en vellykket udflugt med veterantoget til Bandholm, hvor medbragte madpakker spistes i den lidt fugtige skov.

Repræsentantmødet afholdtes lørdag kl. 15 i Bangs Have. Dommer Tage Worsaae valgtes til dirigent og gav ordet til formanden, professor dr. phil. Olaf Olsen, som efter at have budt velkommen og på repræsentantmødets vegne sendt en hilsen til en af indbyderne til årsmødet, redaktør Verner Hansen, der var blevet syg, aflagde

1. *Formandens beretning:* I årets løb er optaget følgende nye medlemmer: De lokalhistoriske arkiver i Bramsnæs, Brædstrup, Brønshøj, Christiansfeld, Gundsø, Holbæk, Hvalsø, Hylke, Langeskov, Lejre, Lystrup, Elsted, Nordborg, Præstø, Ramsø, Ryslinge, Skovbo, Stenlille, Sydthy, Sønder Hygum, Tåsinge, Ullerslev, Vester Nebel og Vester Starup, Udvandrerarkivet i Ålborg, Danmarks Biblioteksskole, Risskov Bibliotek, Dansk Møntsamler Union, Selskabet for Bygnings- og Landskabskultur, Danske Museers Fællesråd, Selskabet for dansk kulturhistorie, Institut for Folkemindevidenskab, Haverbrugshistorisk Selskab, Historisk Forening for Ølsted og Omegn, Historisk-arkæologisk forsøgscenter, Lejre, Haslev museum og Etnografisk studiesamling, Moesgaard.

Medlemstallet er herefter 381, nemlig 147 i Sammenslutningen af lokalhistoriske arkiver, 125 i Dansk kulturhistorisk museumsforening, 45 i Sammenslutningen af lokalhistoriske foreninger og 64 foreninger og institutioner som direkte medlemmer af Dansk historisk Fællesforening.

Styrelsen har konstitueret sig med professor, dr. phil. Kristian Hald som næstformand, arkivar Helle Linde som sekretær, sognepræst O. Bruun Jørgensen som kasserer og universitetslektor Knud Prange som redaktør. Universitetslektor Herluf Nielsen har som skriftseriens redaktør deltaget i styrelsesmøderne.

Den daglige ekspedition på kontoret i Hillerød er varetaget af fru Grethe Petersen. Uafhængigt heraf administreres det danmarkshistoriske billedværk af cand. jur. Stig Hvidtfeldt.

I tilskud til foreningens drift har Kulturministeriet ydet 14.000 kr. samt af tipsmidlerne 4.000 kr. som 3. del af en 3-årig bevilling til trykning af institutionsberetninger i Fortid og Nutid. Undervisningsministeriet har bevilget 4.500 kr. til foreningens udgivervirksomhed samt 2.000 kr. til Fortid og Nutid. Fra Dansk historisk Fællesfond har foreningen modtaget 1.200 kr.

Kulturministeriets tilskud til de lokalhistoriske foreninger m. v. har – som man måtte vente i disse sparetider – udvist en så moderat stigning, at der under hensyn til prisstigningerne reelt er færre midler til rådighed end sidste år. Ialt er der ydet 61.500 kr. Efter anmodning fra ministeriet har styrelsen indvilget i at afgive indstilling vedr. fordelingen mellem foreningerne. Dette skete første gang i år, og et udvalg, bestående af formanden, Helle Linde og Knud Prange har udarbejdet et forslag til fordelingsnormer. Efter dette skal der så vidt muligt ydes alle foreninger et fast årligt tilskud på 10 % af deres kontingentindtægter. Det overskydende beløb i ministeriets pulje skal derefter fordeles mellem de foreninger, der i det forløbne år har udvist særlige initiativer.

Foreningens publikationsvirksomhed har i år været noget hæmmet af konflikterne på arbejdsmarkedet. Dette gælder især *Fortid og Nutid*, der ikke har kunnet indhente sidste års forsinkelse, men tværtimod er kommet yderligere bagefter. Udsendelsen af et dobbelthæfte hen på efteråret skulle hjælpe tidsskriftet på den rette vej. Det har nu 1616 abonnenter. Sidste år var tallet 1472.

I vor håndbogsserie er udsendt *Sven Tito Achen: Identifikation af anonyme våbenskjolde*, og der er trykt endnu et oplag af *Håndbog for danske lokalhistorikere*. I nær fremtid udkommer en ny og stærkt forøget udgave af *H. H. Worsøe: Grundbog i slægtshistorie*, der er seriens mest solgte bog. Endvidere kan der ventes en ny udgave af *Georg Galster: Mønt* samt endnu en nyhed – 2. bind i *Kr. Halds trilogi Personnavne i Danmark*.

I årets løb er der sket en væsentlig forøgelse af vort kommissionssalg af andres bøger. Det skyldes især vor virksomhed for *det lokalhistoriske institut*, hvis to nye bøger – *John Erichsen: Frederiksstaden* og *Jon Sundbo: Lokalsamfundet i defensiven?* – er blevet solgt godt. Kommissionssalget vil i den kommende tid vokse yderligere *G. Nellesmann og J. Sundbo (red.): Kommunesammenlægning* er netop udkommet. Med Dansk Kulturhistorisk Museumsforening har vi truffet aftale om overtagelse af salget af tidsskriftet *Arv og Eje*, og en tilsvarende aftale er indgået med Selskabet for dansk Kulturhistorie om serien *Kultur minder*. Fordelen ved disse ordninger er, at vi kan sælge de pågældende bøger til særpris til vore medlemmer.

Vort lager af egne bøger – det danmarkshistoriske billedværk og *Fortid og Nutid* ikke medregnet – havde pr. 1. april 1973 en netto-salgsværdi på ca.

275.000 kr, svarende til mellem 2 og 3 års bogsalg. Fra sidste år er det en stigning på ca. 25.000 kr. Da der er afregnet fuldt ud med forfattere og bogtrykkere, repræsenterer disse 275.000 kr. en reel reservekapital.

Af *Dansk historisk Årsbibliografi*, som vi udsender sammen med Den danske historiske Forening og Det kgl. Bibliotek, foreligger netop årgang 1968, det andet bind i serien. Salget er endnu ikke helt tilfredsstillende, og for årgang 1967 er der et underskud på ca. 10.000 kr, hvoraf vi skal svare halvdelen. Forhåbentlig vil den nyttige serie efterhånden få flere abonnenter.

Dansk Lokalbibliografi er fortsat under forberedelse i flere amter. Mest opmuntrende er fremskridtene i Roskilde, hvor amtsrådet har forøget den årlige støtte til udarbejdelsen fra 25.000 kr. til 40.000 kr. Amtsbindene skal til sin tid udsendes af Dansk historisk Fællesforening og Det kgl. Bibliotek i fællesskab.

Fra Undervisningsministeriet, der sidste år uventet afslog vor ansøgning om bevilling til *sommerkursus*, modtog vi efter fornyet henvendelse en efterbevilling til dækning af kursets underskud. Da man imidlertid ikke kunne garantere foreningen nogen form for tilskud til sommerkursus i år, har vi ikke set os i stand til at afholde det. Vi finder det urimeligt, at sparebestræbelserne skal ramme en så veletableret institution som vort sommerkursus. Forhåbentlig vil vi inden længe kunne gå i gang igen.

I forbindelse med udsendelsen af et nyt tidsskrift har foreningen *Danmarks Folkeminder* pådraget sig en stor gæld, og det er oplyst over for os, at foreningens tidligere formand personligt har måttet kautionere for et banklån på 12.000 kr. til foreningen. Dansk historisk Fællesforening har under visse forudsætninger tilbudt at overtage denne forpligtelse ud fra det synspunkt at styrelsesmedlemmer i vore medlemsorganisationer ikke bør pålægges sådanne byrder.

Selskabet for dansk Skolehistorie har foreslået Dansk historisk Fællesforening at tage *initiativ til bevarelse af kildemateriale vedrørende de folkelige bevægelser historie*, idet man fandt at dette var et område, som ikke på fuldt tilfredsstillende vis kunne varetages af de eksisterende arkiver og museer. Styrelsen har hilst dette initiativ velkommen og nedsat et udvalg med skoleinspektør A. Strange Nielsen som formand og bred repræsentation fra interesserede institutioner og foreninger.

Salget af *det danmarkshistoriske billedværk* har i det forløbne år ikke været tilfredsstillende. En dyr annoncekampagne i udvalgte fagblade ved juletid gav ligefrem underskud. Den energiske indsats fra de historiske foreninger for salg af værket, som efterlystes i sidste årsberetning, er ikke registreret i billedværkets ekspedition, og der vil derfor ikke kunne uddeles andel i overskuddet i år. Men vi må endnu en gang appellere til værkets interessenter om at gå aktivt ind i arbejdet for at få værket udsolgt.

Diskussion:

Amtsskolekonsulent *Ingemann Pedersen* foreslog som mulige købere af det danmarkshistoriske billedværk skolebiblioteker, fælleskommunale samlinger og skolecentraler. Overlærer *O. Warthoe-Hansen* oplyste, at billedværket havde været forelagt i nogle jyske skolebiblioteker uden større resultat. Muligvis på grund af en dårlig anmeldelse i *Jyllands-Posten*. Amtmand *Edelberg* mente, at billedværket egnede sig udmærket til skolebrug, eller f. eks. som elevpræmier.

Skoleinspektør *Salomonsen* fremsatte en ironisk-kritisk bemærkning om fremgangsmåden ved fordelingen af Kulturministeriets tilskud til de lokalhistoriske foreninger.

2. Kassereren forelagde *regnskabet* og takkede kontorchef Ejgil Pedersen, der har opstillet regnskabet, så det kan tilfredsstille myndighederne. Kassereren gjorde opmærksom på, at bogsalget trods et stort omfang ikke i kommerciel forstand er rentabelt. Bl. a. fordyres kontorholdet, fordi vi bruger tid på at formidle kontakt mellem boghandlere og andre historiske værkers forlag. Regnskabet godkendtes uden bemærkninger.
3. Det vedtoges at forhøje *kontingentet* for direkte medlemmer fra 45 til 60 kr. årligt.
4. *Valg*: Formanden (Olaf Olsen), de 5 styrelsesmedlemmer, der var direkte valgt (Kr. Hald, O. Bruun Jørgensen, Helle Linde, Knud Prange og Jørgen Slettebo), og de 2 revisorer (Olav Christensen og Ejgil Pedersen) genvalgtes.
5. Under eventuelt kritiserede konsulent *Aage Lauritsen* samarbejdet mellem amatører og professionelle arkæologer i dets nuværende form. Han foreslog, at amatørerne kom til at stå som ophavsmænd til deres egne fund og fik adgang til professionel bistand, evt. efter at et udvalg havde bedømt fundene. Museumsinspektør *Hans Neumann* beklagede, at Aage Lauritsen havde haft berettiget grund til kritik, men mente ikke, at forslaget var praktisabelt i den fremsatte form. Formanden og dirigenten udtrykte sympati for Aage Lauritsens tanker, men afsluttede diskussionen med henvisning til, at repræsentantmødet ikke var det rette forum for dette emne.
Til slut overbragte landsretssagfører *N. C. Skouvig* en invitation fra Historisk Samfund for Ringkøbing Amt til at afholde årsmøde 1974 i Holstebro, som har 700 års jubilæum. Formanden takkede for tilbuddet, og dirigenten afsluttede mødet.

Efter mødet var der byvandring i Maribo ved museumsinspektør Else-Marie Boyhus og omvisning på Frilandsmuseets særudstilling om sukkerroedyrkning ved museumsforvalter Kjeld Snedker. Om aftenen var der festmiddag »som i

1880« og dans i Bangs Have. Middagen, der bestod af krustader, hønsepostej og vingelé, var lavet efter gamle opskrifter, og en del af gæsterne forsøgte at leve op til menuen ved efter evne at have iført sig tidens dragter.

Søndag var der udflugt tilrettelagt af museumsinspektør Else-Marie Boyhus til Østlollands sukkerroedistrikter, hvor Else-Marie Boyhus, adjunkt Finn Ragn-Hansen og museumspædagog Ove Nielsen fortalte om samspillet mellem landbrug og industri fra 1870-erne og fremefter. Turen gik til Nøbbøllegård, Højbygård, Holeby og Fuglsang, hvor der holdtes kaffepause. Derfra fortsattes gennem Sakskøbing til Orebygård, hvor baron Rosenørn-Lehn kort orienterede om vanskelighederne ved at eje et »renæssance«-slot fra 1874, videre gennem Majbølle og Idalund avlsgård til Nykøbing Falster. Efter frokost i Czarens Hus var der lejlighed til at se Nykøbing og museet Falsters Minder, og udflugten afsluttedes kl. 16, da busserne returnerede til Maribo.

Helle Linde